

Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap

Studieplan för utbildning på forskarnivå i folkhälsovetenskap

(Doctoral studies in Public Health Sciences)

Beslut om inrättande

Studieplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap 2015-02-23 (HNT 2015/51).

Reviderad av fakultetsnämnden vid Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap 2021-06-03 och gäller från beslutsdatum.

Allmänna bestämmelser för utbildning på forskarnivå finns i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet ges i den omfattning som tillgängliga resurser medger.

1. Allmänt

Folkhälsovetenskap utgör sedan 1999 ett ämne vid Karlstads universitet och blev forskarutbildningsämne 2002. Folkhälsovetenskapens värdegrund utgår från WHO:s Hälsa 21 som framhåller hälsa som en grundläggande mänsklig rättighet, jämlikhet i hälsa och ett solidariskt handlingsätt mellan och inom länder samt deltagande och ansvar för enskilda grupper, institutioner, organisationer och samhället för att skapa en hälsosam utveckling. Detta innebär att människan är i stånd att skapa möjligheter för att bygga upp en hållbar hälsa genom delaktighet och ansvar i samarbete människor emellan och också för att tillvarata naturens resurser. Folkhälsovetenskap integrerar tre inriktningar inom både utbildning och forskning:

- Miljömedicin
- Socialmedicin
- Medicinsk vetenskap

Hälsa och folkhälsa kan ses som ett dynamiskt tillstånd satt under ständig påverkan av yttre och inre förhållanden eller bestämningsfaktorer. På samhällsnivån är denna påverkan så komplex och svårutsägbar att en kontroll i absolut mening inte kan uppnås, men genom olika typer av interventioner kan ändå förutsättningar för hälsa påverkas och därmed stöds en positiv utveckling för befolkningen. *Folkhälsovetenskapen studerar hälsotillståndet och dess förändringar och fördelning i befolkningen, vilka faktorer som påverkar hälsan samt hur man kan åstadkomma en positiv hälsoutveckling och minskade skillnader mellan olika grupper i samhället.* Folkhälsovetenskapen använder gränsöverskridande forskningsansatser och fokuserar speciellt på livsvillkorens, levnadsvanornas, biologins, miljöns, samhällsstrukturens och hälsosystemens betydelse för hälsoutvecklingen. Kunskaper och kompetenser skapas för hälsofrämjande arbete och förebyggande av sjukdom och skada och för kritisk värdering av effekter av olika åtgärder.

Forskarskolan hälsa fungerar som samlingspunkt för doktorander som i vid mening intresserar sig för området hälsa. Forskarskolan erbjuder en kreativ forskarutbildningsmiljö i ett större sammanhang än vad ett enskilt ämne kan erbjuda. Aktiviteter inom forskarskolan stärker kvalitet och innehåll i handledning och utbildning. Forskarutbildningskurser utvecklas och erbjuds kontinuerligt inom forskarskolan. Dessutom anordnas tvärvetenskapliga seminarier och workshops.

Forskarutbildningen i folkhälsovetenskap skall förbereda för en forskarkarriär inom akademien såväl som att ge professionell kompetens för arbetsuppgifter utanför akademien. Folkhälsovetenskapen ligger till grund för det praktiska folkhälsoarbetet som utförs i t ex regioner - och kommuner, myndigheter, privata företag samt andra nationella och internationella organisationer. Utbildningen öppnar således flera möjligheter till yrkesval i kvalificerade befattningar inom offentlig verksamhet, näringsliv och internationellt arbete.

I enlighet med Karlstads universitets policy för jämställdhet skall genusperspektivet beaktas i utbildningen på forskarnivå. Doktoranden skall även få insikter om mångvetenskapliga arbetssätt och erfarenheter av möten över traditionella ämnesgränser.

2. Utbildningens mål

Allmänna mål för utbildning på forskarnivå beträffande kunskap och förståelse, färdighet och förmåga, samt värderingsförmåga och förhållningssätt anges i Examensordningen (Högskoleförordning, bilaga 2):

Licentiatexamen

Kunskap och förståelse

För **licentiatexamen** skall licentianden;

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För **licentiatexamen** skall licentianden;

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forskning och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För **licentiatexamen** skall licentianden;

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,

- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används,
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För **doktorsexamen** skall doktoranden;

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet,
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För **doktorsexamen** skall doktoranden;

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap,
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För **doktorsexamen** skall doktoranden;

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar,
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Ämnesspecifika mål

Det finns inga ämnesspecifika mål.

3. Behörighet

Behörig att antas till utbildning på forskarnivå är den som uppfyller villkor för såväl grundläggande som särskild behörighet och som har sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.

3.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har den som har avlagt en examen på avancerad nivå, fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper. Fakultetsnämnden får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet om det finns särskilda skäl. (Högskoleförordningen, 7 kap. §39).

3.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet att antas till forskarutbildningen i folkhälsovetenskap har den som avlagt en examen på avancerad nivå i folkhälsovetenskap eller som på annat sätt inom eller utom landet har förvärvat annan utbildning som prövats likvärdig.

4. Antagning

Antagning till utbildning på forskarnivå sker i enlighet med Antagningsordning vid Karlstads universitet.

5. Urval

Urval bland behöriga sökande till utbildningen på forskarnivå görs med hänsyn till den bedömda förmågan att framgångsrikt bedriva sådan utbildning. Urvalet baseras på den sökandes tidigare studieresultat med betoning på kvaliteten hos de självständiga skriftliga arbeten av forsknings- och utredningskaraktär som tidigare ingått i utbildningen i synnerhet på avancerad nivå, avsikt att närvara och delta i ämnets forskningsmiljö samt att sökandes forskningsinriktning svarar mot befintlig handledarkapacitet och inriktningen inom ämnet.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildningen på forskarnivå kan genomföras med sikte på licentiatexamen eller doktorsexamen. Licentiatexamen innebär en utbildningstid på två år, motsvarande 120 högskolepoäng. Doktorsexamen innebär en utbildningstid på fyra år, motsvarande 240 högskolepoäng. Utbildningen innehåller dels en kursdel och dels ett självständigt arbete (vetenskaplig uppsats respektive vetenskaplig avhandling).

För licentiatexamen omfattar kursdelen 30 högskolepoäng och den vetenskapliga uppsatsen 90 högskolepoäng.

För doktorsexamen omfattar kursdelen 60 och doktorsavhandlingen 180 högskolepoäng.

6.1 Kurser

För licentiatexamen

Obligatoriska kurser:

- Vetenskapsteori för doktorander, 4,5 hp.
- Forskningsetik för doktorander, grundkurs 3 hp

- Forskningsetik för doktorander, forskning som avser människor 2,5 hp
- Folkhälsovetenskaplig problematisering 7,5 hp
- Kvantitativ metod (epidemiologi och biostatistik) eller Kvalitativ metod (beroende av metodval) 7,5 hp.

För doktorsexamen

Obligatoriska kurser:

- Vetenskapsteori för doktorander, 4,5 hp
- Att kommunicera vetenskap 4,5 hp.
- Forskningsetik för doktorander, grundkurs 3 hp
- Forskningsetik för doktorander, forskning som avser människor 2,5 hp
- Hälsa ur ett flervetenskapligt perspektiv 7,5 hp
- Folkhälsovetenskaplig problematisering 7,5 hp
- Kvantitativ metod (epidemiologi och biostatistik) 7,5 hp
- Kvalitativ metod (beroende av metodval) 7,5 hp.

Seminarier

Doktorandseminarier genomförs kontinuerligt, inom ramen för forskarskolan hälsa, där doktoranden har möjligheter att presentera planeringen av avhandlingsarbetet, artiklar klara för insändning och planering av ramberättelsen. Doktoranden skall göra presentationer vid minst fem tillfällen för doktorsexamen och minst två tillfällen för licentiatexamen samt vara opponent vid minst ett tillfälle. Doktoranden förväntas att delta i forsknings- och litteraturseminarier inom det egna och relevanta ämnesområden. Aktivt deltagande kan, efter examinatorns bedömning, ge upp till 1,5 högskolepoäng per läsår, dock maximalt 6 högskolepoäng för doktorsexamen och 3 högskolepoäng för licentiatexamen.

Konferenser

Aktivt deltagande (föredrag eller poster) på internationella konferenser omfattande minst 2 dagar kan, efter examinatorns bedömning, ge 1,5 högskolepoäng, dock maximalt 3 högskolepoäng för doktorsexamen och 1,5 högskolepoäng för licentiatexamen.

Examinator avgör om någon av de universitetsgemensamma obligatoriska kurserna eller de ämnesspecifika kurserna kan bytas ut mot en likvärdig kurs för licentiat- och doktorsexamen.

Relevanta valfria kurser väljs i samråd med handledare och examinator. Valet av forskarutbildningskurser utgår från doktorandens forskningsinriktning.

6.2 Licentiatuppsats och doktorsavhandling

Deltagare i utbildning på forskarnivå skall utarbeta en vetenskaplig uppsats för licentiatexamen och/eller en vetenskaplig avhandling för doktorsexamen. Licentiatuppsats och doktorsavhandling kan antingen vara vetenskapligt sammanhängande verk, det vill säga monografi, eller sammanläggningsuppsats respektive sammanläggningsavhandling. Det senare alternativet förordas av ämnet. Licentiatuppsatsen försvaras vid ett licentiatseminarium och

doktorsavhandlingen försvaras vid en offentlig disputation. I övrigt hänvisas till gällande regelverk vid Karlstads universitet. Ämnet för licentiatuppsatsen eller doktorsavhandlingen väljs i samråd med handledare och examinator. Det bör rymmas inom ämnet folkhälsovetenskapens uttalade profilområden. Avhandlingens ramberättelse kan författas på ett skandinaviskt språk eller engelska. Vetenskapliga delarbeten ska skrivas på engelska och skall vara publicerade, alternativt i manuskriptform ämnade för publicering, i internationella vetenskapliga tidskrifter med "peer review" system.

6.3Handledning

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till handledning enligt gällande antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Karlstads universitet.

6.4 Individuell studieplan

Vid studiernas början skall doktoranden i samråd med sina handledare upprätta en individuell studieplan (ISP). Studieplanen skall innehålla en tidsmässigt realistisk planering för utbildningen på forskarnivå samt för handledning. ISP:n skall också innehålla en projektbeskrivning samt aktuella forskningsetiska överväganden.

För den individuella studieplanen används det formulär eller det system som universitetet beslutar.

ISP:n skall kontinuerligt (minst en gång per år) följas upp. Om uppföljningen föranleder förändring i tids- eller projektplan skall den individuella studieplanen revideras.

Måluppfyllelsen i forskarutbildningen skall kontrolleras vid två tillfällen under utbildningens gång. Efter ett år formuleras en individuell målmatrix, vilken fogas till den forskarstuderandes individuella studieplan som en bilaga.

Ett år före det planerade datumet för licentiatexamen och två år före det planerade datumet för doktorsexamen utvärderas utfallet i den individuella målmatrixen i samband med uppföljningen av den individuella studieplanen. Om utvärderingen utvisar att måluppfyllelsen inte är tillfyllest, revideras planeringen av de fortsatta studierna, så att uppfyllelsen av de nationella målen vid examinationen säkerställs. En reviderad målmatrix bifogas den reviderade individuella studieplanen.

6.5 Examination

Examination av kurser sker enligt gällande kursplaner. Licentiatuppsats och doktorsavhandling examineras enligt högskoleförordningen (Kap. 6, § 32-35), samt gällande regelverk vid Karlstads universitet.